

Claudia van der Meer (links) heeft babyschoentjes voor de baby die ze niet kan krijgen; Bente Gerits (rechts) slikt hormoonpillen om de bijwerkingen van POF tegen te gaan. Foto's Kim Pattiruhu

Fotograaf Kim Pattiruhu is vervroegd in de overgang geraakt. Voor haar project *Windeieren* portretteerde ze lotgenoten. 'Je kunt altijd nog kinderen adopteren', horen ze dan.

Sjaak van de Groep

Kim Pattiruhu

In de twintig en geen eitjes meer

Kim Pattiruhu (29), bruine ogen, piercing in onderlip, zit in haar atelier in Tilburg. Ze oogt als een bruisende jonge vrouw. Niet als een dame in de overgang. Pattiruhu was 26 toen ze last kreeg van warmteaanvallen. De moeder van Kim was 39 toen ze in de overgang raakte. Zij herkende de symptomen. Opvliegers.

Pattiruhu had altijd al menstruatieproblemen. Haar lichaam reageerde heftig op de anticonceptiepil. Toen ze 23 was, voelde ze dat ze onvruchtbaar was. Drie jaar later stopte ze met de pil „om haar lichaam te zuiveren van hormonen”. Ze werd niet meer regelmatig ongesteld. Een keer bleef de menstruatie zeven maanden uit.

Ze zocht hulp. Na maanden onderzoek kreeg ze een jaar geleden slecht nieuws. Ze was in de vervroegde overgang, ook wel POF genoemd (zie kader). „Mijn leven pofte uit elkaar”, zegt ze. De gynaecoloog vertelde haar doodleuk dat ze geen kinderen meer kon krijgen. „Ik zei: 'Sorry?' Pas toen viel het kwartje.” Direct kreeg ze te horen dat adoptie en eicel-donatie mogelijk waren. „Ik zat daar met een brok in mijn keel te bekomen van de uitslag. Ik had helemaal geen zin om daarover na te denken.”

Na de diagnose had Pattiruhu veel vragen, waar ze geen antwoord op kon vinden. „Er is weinig bekend over jonge vrouwen die in de overgang komen”, zegt ze. Het is een van de redenen waarom ze is begonnen met het fotografieproject *Windeieren*. Pattiruhu portretteert lotgenoten in een boek en gaat mogelijk exposeren met de foto's.

De jongste deelnemster is Bente Gerits (22) uit Maarn. „Ik begon met menstrueren op

mijn dertiende”, vertelt ze. „Twee jaar later stopte het. De diagnose kwam op mijn zeventiende: POF. Ik begrijp nu waarom ik nooit heb gepuberd. Ik was een stuk volwassener, niet tegendraads.”

Claudia van der Meer (34) uit Den Haag weet het sinds juli 2009. „Ik was steeds moe. Uit onderzoek bleek dat mijn bloedwaarde niet goed was. Een inwendige echo liet zien dat mijn eicelvoorraad op was. Ik zei: 'Oké'. De dokter zei: 'Dit is helemaal niet oké'.”

Het heeft Kim Pattiruhu mede geïnspireerd tot de naam *Windeieren*. Pattiruhu: „Mijn moeder heeft kippen en die leggen soms een wind-ei. Ik vind het een mooie poëtische naam. Een wind-ei is een onvruchtbaar ei.”

Ze wil met haar project het fenomeen POF zichtbaar maken. „Ik had informatie tekort na de diagnose. Ik slik bijvoorbeeld hormonen. De ene gynaecoloog zegt dat ik die maar drie jaar mag slikken, een andere arts stelt dat ik ze tot mijn veertigste moet gebruiken. Wat betekent het nu om POF te hebben?”

Pattiruhu zegt dat naast de onvruchtbaarheid, het nachtelijk zweten, de opvliegers en de hormonale uitpattingen, het lichaam in een fase zit waar het hoofd niet aan toe is. „Ik kan janken en extreme woede-uitbarstingen hebben om niks. Mijn hormoonspiegel is niet in orde. En als ik uit bed stap, heb ik last van mijn gewrichten en rug. Stoot ik mijn knie tegen een tafel, is het net of 'ie breekt.” Vrouwen met POF kunnen minder zin in seks hebben. „Ik heb hier geen last van hoor”, zegt ze met een grimas.

Van der Meer is vergeetachtig geworden. „Wat doet denken aan zwangerschapsdementie. De hormoonhuishouding is dan ook in de

‘Gelukkig heeft mijn vriend al een kind’

war, net als bij POF. Sinds vorig jaar heb ik een agenda. Ik heb nu en dan last van hartkloppingen en opvliegers. Als ik 's ochtends opsta, voelt mijn lichaam stijf. Ik moet eerst mijn botten knakken. Mijn huid verouderd ook sneller. Ik ben me daar bewust van en koop duurdere crèmes.” De jongste, Bente Gerits, heeft geen last van ouderdomsklachten.

Het is voor de drie vrouwen uitgesloten dat ze op een natuurlijke manier zwanger worden. Pattiruhu: „Ik had ooit het idee mamma te worden. POF is vergelijkbaar met een rouwproces. Ik heb afscheid moeten nemen van dat deel van mijn leven. Dit fotografieproject is voor mij ook een verwerkingsproces. Ik kan enige afstand houden: ik kijk door de camera naar de vrouwen.”

Van der Meer heeft nooit een kinderwens gehad. „Mijn vriend heeft gelukkig een kind uit een eerdere relatie. De wens vader te worden, is voor hem al vervuld. Hij vindt het vooral vervelend voor mij.”

Een zwangerschap voor vrouwen met POF is alleen mogelijk door eicel-donatie. Voor Pattiruhu en Van der Meer is dat om dezelfde reden niet aan de orde. Pattiruhu: „Je bent dan alleen draagmoeder. Het kind zal alleen de genen hebben van mijn partner. Als ik naar het kind zou kijken, blijf ik de trekken zien van 'dat andere wijf'.”

Gerits heeft sinds drie jaar een vriend en wil proberen met eicel-donatie zwanger te worden. „Ik heb een sterke kinderwens en ik vind het moeilijk te accepteren dat ik niet via de natuurlijke weg kinderen kan krijgen. Ik had tot voor kort geen goed woord over voor vrouwen die abortus pleegden. Waarom konden zij wel zwanger worden? Ik had graag mijn eicellen laten invriezen, maar die waren op.”

Kim Pattiruhu stuit regelmatig op veel onbegrip als ze vertelt over haar vervroegde overgang. „Mensen staan vaak met een mond vol tanden. Soms lachen ze. In de overgang? Jij? Doe normaal. Of ze zeggen: 'Je kunt altijd nog kinderen adopteren.' Anderen zeggen weer: 'Je mag wel op mijn kinderen passen hoor, ben je toch nog een beetje moeder.' Of ze wijzen me er haarfijn op dat ik nu tijd heb om te reizen.”

Wat is POF?

- Vervroegde overgang, POF, staat voor **Prematuur Ovarieel Falen**. Het aantal eicellen neemt bij POF op jonge leeftijd af. De meeste vrouwen stoppen met menstrueren tussen hun veertigste en zestigste, de menopauze. Gemiddeld komen vrouwen omstreeks hun vijftigste in de overgang.

- Van POF is sprake als vrouwen **voor hun veertigste** stoppen met menstrueren. Het lichaam stopt te vroeg met de productie van het vrouwelijk hormoon oestrogeen. Dit tekort is de oorzaak van kwalen zoals opvliegers, nachtelijk zweten maar ook botontkalking en hart- en vaatziekten.

- „Vrouwen met POF slikken vaak **oestrogeenhormoon** om deze klachten tegen te gaan”, zegt Frank Broekmans, hoogleraar Voortplantingsgeneeskunde van het Universitair Medisch Centrum Utrecht. Aan de andere kant: „Door de lage productie van oestrogeen neemt het risico op borstkanker af.”

- Hoeveel vrouwen de ziekte hebben, is onduidelijk. Broekmans: „Twaalf procent van alle vrouwen loopt het risico op de menopauze vóór 45 jaar. **Eén procent krijgt POF** voor het veertigste jaar en rond de 0,1 procent heeft voor hun dertigste geen menstruatie meer.”

- Veel vrouwen hebben niet door dat ze POF hebben, doordat zij **de pil** gebruiken. „Door de pil treden er kunstmatige bloedingen op. Anticonceptie maskeert POF volledig. . . doodat de pil de menstruatiecycclus onderdrukt, maar ook nabootst. Mocht de eicelvoorraad op zijn, dan merkt de vrouw dit dus niet.”